

Nr 154.

Av herr **Lamm**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet.

Kungl. Maj:t har i avgiven proposition nr 114 framlagt förslag till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet.

I 27 § av nämnda lagförslag föreslås, att för varje fondbörs skall finnas en av Konungen fastställd börsordning, innehållande vissa i samma paragraf närmare angivna bestämmelser.

Anledningen till detta stadgande har enligt departementschefens till statsrådsprotokollet fogade yttrande varit att söka i det stora intresse det allmänna hade av att fondbörsen inrättades på ett verkligt ändamålsenligt sätt, vadan det också syntes vara i sin ordning, att de bestämmelser, som innehölle själva grundlinjerna för fondbörsens organisation och funktioner, skulle godkännas och fastställas av Kungl. Maj:t.

Rent principiellt torde häremot heller intet vara att erinra, i den mån börsen, som mer än de flesta andra institutioner kräver en smidig och praktisk organisation, icke härigenom i sin verksamhet och utveckling i stället hindras eller hämmas. Ett studium av bestämmelserna för en av Europas största och mest betydande aktiebörser »the London Stock Exchange», som alltjämt är ordnad såsom en fullt självständig privat institution, visar oförtydligt, hur lyckligt för en sund och ändamålsenlig utveckling en sådan fri organisation kan vara.

Såvitt emellertid börsordningen endast upptager bestämmelser, sådana som de i punkterna 1—3, 5 samt 7—9 i 27 § uppräknade, synes även ur praktisk synpunkt den förslagna anordningen icke innebära några allvarliga svårigheter. Helt annorlunda synes det mig däremot

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 3 saml. 65 häft. (Nr 154.)

mot ur praktisk och börsteknisk synpunkt ställa sig, därest i en av Kungl. Maj:ts fastställd börsordning även skola intagas de under punkterna 4 och 6 i § 27 angivna bestämmelserna.

Till stöd för detta påstående erinrar jag först om de uttalanden, som härvidlag gjorts av de i fråga om börsverksamhetens ordnande och börsteknikens krav utan gensägelse särskilt initierade myndigheterna, fondbörskommitterade, handels- och sjöfartsnämnden i Stockholm samt svenska fondhandlareföreningens styrelse, vilka *enstämmigt* framhållit nödvändigheten av, att, därest fondbörsen skulle kunna bli på ett fullt ändamålsenligt sätt inrättad, »det närmare reglerandet av fondbörsen och fastställandet av fondbörsens ordningsregler *måste* överlåtas åt börsstyrelsen själv». Även åtskilliga yttranden, som på sin tid afgåvos av såväl nyssnämnda som en hel del andra myndigheter över de s. k. trustkommitterades betänkande i ämnet, gingo i alldeles samma riktning, varjämte dåvarande statsrådet och chefen för finansdepartementet i sitt yttrande till statsrådsprotokollet framhöll, hurusom, då vårt börsväsen alltjämt befunne sig i utveckling och i åtskilliga delar ännu ej fått fast gestalt, praktiska skäl talade för, att man åt börsstyrelsen jämväl överläte att träffa avgörande i fråga om vissa bestämmelser, som egentligen i följd av sin natur bort göras beroende av Kungl. Maj:ts godkännande, men om vilkas lämplighet ännu icke någon stadgad uppfattning vunnits och vilka för den skull kunde väntas ofta bli i behov av ändring och jämkning. Såsom sådana bestämmelser uppräknades av departementschefen bland annat just »formen för börsprisens fastställande» d. v. s. själva kursnoteringsförfarandet.

Icke blott sistnämnda av förutvarande statsrådet och chefen för finansdepartementet angivna bestämmelser synas mig i hög grad olämpliga att införa i en börsordning utan jämväl de under punkt 4 omnämnda bestämmelserna angående de olika slag av fondaffärer, som å börsen må avslutas. Skall det vara av någon som helst betydelse att i börsordningen intaga bestämmelser angående såväl de i punkt 4 som 6 angivna frågor, synes det mig uppenbart, att börsordningen härutinnan icke kan innehålla allenast några få allmänna grunddrag, utan måste i dylikt fall lämna en tämligen fullständig och ingående redogörelse. För övrigt torde det för närvarande visa sig bli för en börsstyrelse hart när omöjligt att ens i stora grunddrag fastslå vare sig formerna för noteringsförfarandet eller de olika slag av fondaffärer, som anses böra få förekomma.

Såsom ett belysande exempel på de olägenheter, vilka redan från början kunna uppstå av en bestämmelse att i börsordningen skola in-

tagas — om också blott helt generellt — de olika slag av fondaffärer, som må avslutas, vill jag nämna följande.

Enligt nu gällande ordningsregler för Stockholms fondbörs få såväl kassa- som tids-(leverans)affärer äga rum. Sedan flera år tillbaka hava dock några tidsaffärer icke förekommit, huvudsakligast beroende därpå, att ändamålsenliga bestämmelser saknats för sådana affärers uppgörande och avslutande. Emellertid har det under den senaste tiden med dess understundom panikartade kursfluktuationer och dess osunda former för baissespekulation från såväl press som allmänhet upprepade gånger framhållits, att det skulle för fondbörsverksamhetens sunda utveckling kunna vara av stor betydelse att återupptaga terminsaffärerna, vilka, därest lämplig form kunde av fondbörskommitterade finnas för desamma, borde kunna förhindra skadliga, panikartade kursförändringar samt osund baissespekulation. Givetvis är emellertid, att dessa terminsaffärer, som kräva en vidlyftig teknisk apparat och äro av synnerligen komplicerad natur, under inga villkor synas böra återinföras, därest man verkligen ej lyckas finna synnerligen väl avvägda bestämmelser beträffande desamma samt vederbörande börsledning blir fullt övertygad om lämpligheten av desammas återinförande. Denna övertygelse torde kunna vinnas först efter ingående utredning, grundad på noggranna studier även av de utländska fondbörserna, studier, som knappast torde hinna eller på grund av de nuvarande förhållandena ens böra avslutas till den 1 januari 1920, då enligt Kungl. Maj:ts proposition förslaget till börsordning senast skall vara inlämnat.

Börsstyrelsen kommer härigenom i den obehagliga situationen att antingen på tämligen lösa grunder nödgas föreslå terminsaffärernas återinförande eller ock, därför att utredningen i fråga ej hunnit till angivet datum slutföras, tills vidare slopa tanken på desammas införande. Ty att kort efter överlämnat förslag till börsordning till Kungl. Maj:t inkomma med ett så omfattande ändringsförslag, som införandet av terminsaffärer skulle innebära, torde med sannolikhet vara för en börsstyrelse mindre tilltalande, helst som formerna för desammas avslutande dessutom måste under första tiden få mera provisorisk karaktär och underkastas smärre ändringar samt sålunda icke kunna med bestämdhet för Kungl. Maj:t angivas.

Härtill kommer så, att exempelvis frågan om ännu ett slag av fondaffärer å börsen, nämligen valutaaffärer, när som helst, sedan fredliga och ordnade förhållanden inträtt, kan tänkas uppstå. Men även för denna frågas avgörande kräves ingående utredning och studier, som näppeligen kunna hinna slutföras till den 1 januari 1920.

Beträffande förslaget att i börsordningen intaga »det sätt, på vilket kursnotering skall äga rum» torde dessa bestämmelser, om möjligt, vara ännu olämpligare att införa i en börsordning. De senaste årens erfarenheter från det börstekniska arbetet, som synnerligen ofta krävt snabbt beslutade ändringar och jämkningar, hava otvetydbart givit vid handen betydelsen av, att en börsstyrelse beklädes med sådan maktbefogenhet, att Kungl. Maj:ts eller annan myndighets godkännande icke för varje särskild ändring av noteringsförfarandet måste inhämtas.

Så länge bestämmelserna i detta ämne ännu befinna sig på ett sådant stadium, att de titt och tätt måste underkastas ändring, synes en inskränkning av börsstyrelsens maktbefogenhet på detta område innebära ett obefogat misstroende mot börsstyrelsen, vilken till följd av sin dagliga och ingående kännedom om börsförhållandena bättre än någon annan måste sägas vara skickad att besluta i frågor av nyssberörda art, och dessutom ingalunda bidra att åstadkomma den ändamålsenliga och praktiska utveckling av börslivet, som just förutsattes vara ändamålet med stadgandets införande.

Därest nu ovan angivna inskränkningar i börsordningens bestämmelser skulle varda beslutade, måste jämväl viss ändring av § 30 vidtagas.

Under återopande av vad sålunda härovan anförts för jag hemställa,

att i Kungl. Maj:ts till riksdagen överlämnade förslag till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörswerksamhet punkterna 4 och 6 i 27 § må utgå samt att 30 § ändras i överensstämmelse härmed.

Stockholm den 7 mars 1919.

Herm. Lamm.